

Безнадеждният свят на отхвърлените и неоправданите и не

оправданите в цикъла “Зимни вечери”

Христо Смирненски е необикновено явление в българската литература. Той създава поезия, в която болката на хуманисма се съчетава с романтичните пориви на идеалиста-мечтател.

Свързан с градската действителност от детските си години, той се изявява като безпорен поет на Града. Градът е художественото пространство на героите в цикъла “Зимни вечери”-отхвърлените и неоправданите, понесли на плещите си тежкия товар на конкретните социални обстоятелства, превърнали се в жертви на социалните конфликти.

Цикълът “Зимни вечери” е шедевър в нашата градска поезия. Той е съчетание от общи и конкретни картини, споени от субективните чувства на автора.

Силуетът на града е изграден чрез елементи, които поражда асоциации за студенина, смърт, за нещо страшно и абсурдно. Зимната вечер не е само обстановка и фон, тя внушава за пустота, студенина, злокобност и призрачност за замрял живот или неживот. Наситеният с образни епитети “пуст” “мрачен”, зъл и глух, с метафори-“стъклени очи”, “гаснеща от скъб” и сравнението-“като черна гробница” пейзаж, очертава емоционалния тон на творбата, а именно, очакване за нещо тъжно и мрачно-глад, нещастие, смърт.

Този общ план на градския пейзаж се съчетава с конкретни картини от живота в бедните квартали-различни, но еднакви в едно-все примери за човешкото страдание. Като на филмова лента преминават през погледа всички образи-силуетът на пияния “безхлебен” баща, ридаещата жена, плачештите от глад деца. Бащата, нещастен и безпътен е безсилен да бъде опора на семейството. Бедността ражда злоба и жестокост в сърцето му, духовна нищета. Тя принизява човешката личност до животинското, изпълва душата с отчаяние и безнадеждност. Декорът на ужасяващата

човешка мизерия се променя. Всичко е покрито с мъгла и мрак, които задушават личността, чувствата, поривите към по-добро. Отчужденост, безнадеждност и отчаяние лъхат от образите, които се мяркат като сенки сред града-страшилище. Слепият старец, плачещата старица и гаврошовците с чувалчета на граб се открояват на фона на мъглата. Тя властва над тях и размива техните образи, превръщайки го в силуети. Те са призрци в един призрачен неестествен свят, в който е нарушена хармонията в резултат на социалната несправедливост. Обсебеля тяхното жизнено пространство тя се превръща в символ на потискащ, задушаваш живот, който убива светлината и красотата. Като върхов момент на страданието и безнадеждността поетът е разкрил образа на смъртта, създаден с мрежа от детайли-“жълти ръце”, “ковчег, черно ложе”. Жертва на мизерията е младото момиче, което смъртта отнема от близките му.

Последната част от цикъла поетът въвежда с думите “и пак ...”, като че ли да внуши повторемостта, неизменността, безкрайността на страданието. След като категорично и ясно е изразил съчувствието си и състраданието си към персонажите-нещастници, страдалци и се е слял с тях, наричайки ги “братя мой ...” автора отново въвежда образите на децата. Детското нещастие предизвиква у него най-голяма болка. Те-беззащитните и неоправданите събуждат най-искреното му състрадание. С огромна болка в края на цикъла поетът чрез образите на белите снежинки и калта постига внушението за предопределеността за съдбата им, на тяхна обреченост. Несправедливият и нехуманен социален ред ще омърси чистите им души, унищожавайки мечтите и надеждите им, лишавайки ги от право на избор. При децата в този свят няма бъдеще, няма път, няма перспектива. С раждането си те са обречени на мизерия и духовна нищета.

Човешкото страдание неизменно поражда мъка в душата на истинския творец Христо Смирненски, Рисувайки ярките картини на човешката неволя и изразявайки своята съпричастност и очтивост, той разкрива своята нравствена позиция и социална кауза-борбата за един по-хуманен и по-справедлив свят